

INTEGRAREA EUROPEANĂ – IDEE NAȚIONALĂ PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

Angela TONJOC, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării

„L'idée nationale” a envahi l'espace politique et la scène médiatique. Singulière fortune pour une notion dont l'emploi, il n'y a pas si longtemps, était inenvisageable. Et pour cause : elle n'existait pas. C'est une époque où il est devenu plus difficile démobiliser d'autres identités, comme l'identité de "classe" par exemple, touchée par le déclin du marxisme. Les nations se sont formées les unes par rapport aux autres à partir de procédés standardisés. La construction des identités nationales fut avant tout un phénomène transnational.

Trăim o perioadă de incertitudine și turbulențe politice, care devin din ce în ce mai deranjante, iar Republica Moldova pare un câmp de luptă pe care se

confruntă mai mulți opozanți, ce-și dispută puterea. De câțiva ani încoace, ideea de integrare europeană a devenit parte obligatorie a discursului public și a platformelor electorale ale tuturor partidelor. Inițial, acest discurs public al politicianilor ne entuziasma enorm. Acest lucru se întâmpla și pentru simplul fapt că mișcarea dinspre trecutul totalitar sovietic ne orienta spre o singură direcție – spre Vest. Societatea civilă este fascinată de occidentul capitalist, care rămâne a fi văzut ca o alternativă a trecutului comunist. Până la răsturnarea din 2009, instituțiile europene ne trăgeau de mânecă ca să înfăptuim reforme, să fortificăm justiția, să combatem corupția, să respectăm drepturile omului. Însă, de când cu succesiunea repetată la guvernare, am descoperit că, de fapt, criteriile și criticismul, aplicate în mod constant și ireconciliabil fostelor guvernări, au cedat în fața interesului geopolitic. Însăși ideea integrării europene a devenit un mit îmbietor, un drum cu sens unic. Și cum orice cult are nevoie de șamanii și magii, drumul proeuropean a devenit momeala politică a multor personaje, care, din postură de demnitari sau din cea de experți, emit mesaje foarte optimiste despre integrarea europeană a Republicii Moldova, alții afirmând cu certitudine că ar putea fi, chiar, o idee națională. Tindem a crede că noi suntem parte a unei națiuni mult mai mari, iar conceptul de idee națională este străin fără a include întreg spațiul românesc. Ideea noastră națională ar trebui să înceapă de la conștientizarea faptului că fiecare dintre noi trebuie să contribuie la depășirea stării de confuzie și dezechilibru identitar, dominante la ora actuală în societate. Și cum mass-media reprezintă un instrument eficient de promovare și informare, în urma analizei efectuate, realizăm faptul că nici ziarul *Timpul* și nici *Moldova Suverană* nu abordează tematica integrării europene ca fiind o idee națională. Procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, care este abordat de către jurnaliști cu o frecvență moderată, este tratat cu un interes, dar nu unul sporit, scoțându-se în evidență aspecte mai puțin importante, decât cele care ar fi relevante pentru noțiunea de idee națională. Retorica de integrare europeană a fost acceptată și enunțată oficial de practic toate partidele din țară, ba chiar mai mult, politicienii pretind a numi procesul ca fiind o idee acceptată de o majoritate a populației. În urma investigațiilor, a multiplelor discuții, a rezultatelor sondajului efectuat, a studiului de caz, ajungem la concluzia că integrarea europeană nu este o idee națională pentru Republica Moldova, așa cum preferă a o numi actorii politici de la Chișinău. Criza politică instaurată în țară, care dezbină societatea și dezamăgește cetățenii, reprezintă un impediment în calea spre aderarea la UE. Acest lucru nu ar trebui să ne dezbine și mai mult, ba din contra, trebuie să tindem spre standarde, valori și interese europene pozitive, care ne-ar ajuta enorm în depășirea situației dificile în care ne aflăm. Păstrarea demnității, respectarea tradițiilor și a credinței poporului în procesul de adoptare a unor modele

străine la sistemul politic, legislativ sau economic al țării rămân a fi condiții de bază pentru reușita efortului colectiv de depășire a crizelor multiple care ne afectează. Democrația, pentru care am luptat atât de mult, a degradat în plutocrație. Capii partidelor „în vogă” sunt fie oligarhi, fie servanții acestora. Campaniile electorale au învățat competitorii să facă promisiuni deșarte celor care așteaptă să fie fericiți după alegeri. Și dacă primele „alegeri libere” mai lăsau loc pentru sinceritate, spirit justițiar, confruntare de idei, ultimele s-au îndreptat spre simple exerciții de manipulare a maselor și de cumpărare a voturilor țăranilor dezamăgiți.

Vrem să ne integrăm în UE. Dar nu cu orice preț și nici cu capul plecat. Vrem să facem reforme politice și economice, dar nu să ne călcăm în picioare tradiția și credința. Moldova are nevoie de o nouă elită, de o nouă aristocrație spirituală și intelectuală în sensul său tradițional. Cunoașterea trecutului istoric, însușirea experienței internaționale ne poate ajuta la însușirea noilor valori europene. Lipsa acută a unei elite intelectuale solide și consistente, cu orizonturi largi, analiză profundă și abordări strategice se face simțită în mod dramatic la noi. Multitudinea de profesioniști de marcă, demni de toată aprecierea, din diverse domenii ale științei, istoriei, dreptului, relațiilor internaționale, managementului, economiei, științelor exacte – au totuși carența fundamentală de a avea, de cele mai multe ori, o viziune fragmentară, sectorială asupra realității. O astfel de condiție este suficientă pentru activitatea limitată strict la domeniul profesional al fiecăruia, dar poate deveni catastrofală atunci când astfel de oameni ajung a fi decidenți politici. Altfel zis, „deficitul cel mai devastator pe care îl are fauna politică de la noi este lipsa de personalități de calibru, cu abordări de anvergură și viziune strategică, fără complexe față de cineva din exterior, dar și fără agresivități de limbaj în relația cu vecinii și străinii, de oriunde ar fi aceștia” [1]. Societatea noastră se află într-un impas profund și multidimensional. Criza nu este doar de ordin politic sau economic. Ea este, în egală măsură, dacă nu în primul rând, și o criză de idei. Moldova poate ieși din fundătura în care se află dacă vom depăși interpretarea realităților doar ca pe un spectacol de prost gust, unde dincolo de cearta dintre partidele și mizeria morală a actorilor politici n-ar exista nimic de luat în seamă. Debandada din instituțiile statului creează dezgust în societate, dar, în același timp, știrbește și din imaginea țării la nivel internațional, în special în fața europenilor. Trebuie să fim conștienți de faptul că nimeni din exterior, nici Bruxelles-ul și nici Moscova nu vor rezolva problemele majore în locul nostru. În urma cercetării formulăm următoarea concluzie: integrarea europeană a Republicii Moldova din perspectiva presei naționale nu este abordată ca fiind o idee națională.

Pentru ca procesul de integrare europeană să fie perceput corect de către o majoritate a populației, poate fi asigurat luându-se în calcul următoarele recomandări:

1. Se impune organizarea și desfășurarea training-urilor/seminarelor de informare cu privire la tematica integrării europene a Republicii Moldova pentru jurnaliști, îndeosebi cei din regiune (Transnistria și Găgăuzia, în special).

2. Organizarea în toate tipurile de învățământ a cursurilor obligatorii ce țin de Uniunea Europeană și perspectivele de aderare a țării noastre.

3. Crearea unei coaliții cu adevărat europene care să întreprindă acțiuni concrete în calea spre aderare.

4. Implicarea societății civile în activitățile, evenimentele organizate pentru implementarea cerințelor înaintate de către UE.

În urma cercetării am avut de învățat mai multe lecții, deoarece informații privind procesul de integrare europeană a Republicii Moldova sunt foarte multe, însă ceea ce-i legat strict de calea integraționistă privită ca și idee națională putem afirma cu certitudine că terenul respectiv puțin ce este cercetat, mai mult opinează analiștii politici la această temă. Totodată, consider că tema este una sensibilă, dificilă, dar care se află la confluența a trei mari științe: științele comunicării, științele politice, ba chiar și cele psihologice, și de aceea merită a fi studiată și în continuare. Deci, personal am reușit să asimilez foarte multe informații din domeniul cercetat și am ajuns la concluzia că ziarele noastre nu tratează integrarea europeană ca pe o idee națională și nu există un acord în acest sens.

Referințe:

1. ROȘCA, I. *Moldova – partea care a devenit întreg. Despre Ideea Națională ca forță unificatoare*. Chișinău: „Prag- 3”, 2013. ISBN 978-9975-77-200-6.

*Recomandat
Aneta GONȚA, dr., conf. univ.*